

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องอัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงภายใต้วาทกรรมความสวย เท้ากับความผอม มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 ราย และผู้ประกอบการธุรกิจน้ำหนักจำนวน 2 ราย ซึ่งผลการวิจัยสรุปดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ต้องการลดน้ำหนัก

ผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักมีอายุเฉลี่ย 20-25 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มี 1 รายที่จบปริญญาโท และจำนวน 3 รายกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท มีเพียง 2 รายที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักส่วนใหญ่จะทำธุรกิจส่วนตัว นอกนั้นจะประกอบอาชีพแตกต่างกันไป เช่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน และพนักงานต้อนรับ สำหรับรายได้จะขึ้นอยู่กับอาชีพของแต่ละคน ซึ่งคนที่ทำธุรกิจส่วนตัวจะมีรายได้สูงกว่าอาชีพอื่น โดยรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,001-30,000 บาท มีเพียง 1 รายที่รายได้ไม่ถึงหลักหมื่น ทั้งนี้รายได้ยังส่งผลถึงการเลือกรูปแบบในการลดน้ำหนัก คนที่มีรายได้น้อยจะมีตัวเลือกในการลดน้ำหนักน้อยด้วยเช่นกัน ส่วนคนที่มีรายได้สูงสามารถเลือกรูปแบบหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการลดน้ำหนักได้หลากหลายกว่า

เมื่อคิดค่าดัชนีมวลกายของผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักจำนวน 7 ราย ส่วนใหญ่จะมีค่ามาตรฐาน คือ สมส่วน มีเพียง 1 รายเท่านั้นที่มีค่าดัชนีมวลกายเท่ากับผอม แต่ผู้หญิงทุกคนก็ต่างมีความต้องการที่จะลดน้ำหนักโดยไม่มีใครสนใจค่าดัชนีมวลกาย โดยต้องการลดน้ำหนักเฉลี่ยคนละ 2-10 กิโลกรัม ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 7 รายไม่มีใครพอใจกับรูปร่างของตนเองเลย ส่วนรูปแบบที่ใช้ในการลดน้ำหนักทั้ง 7 รายเคยผ่านการกินยาลดความอ้วนมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีการใช้อาหารเสริมลดน้ำหนัก การนวดสลายไขมัน การฉีดคาร์บอกซี และการเข้าคอร์สตามสถาบันลดน้ำหนักต่าง ๆ เป็นต้น ผลกระทบจากการใช้ยาลดความอ้วนส่วนใหญ่จะภาวะโยโย่เอฟเฟ็ค (Yo-Yo effect) มีบางรายที่ติดยาถ่ายถึงขนาดต้องเข้าไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล บางรายมีอาการสมองเบลอทำอะไรไม่ถูก ทุกคนเคยเจอผลกระทบของยาลดความอ้วนมาแล้ว แต่ในบางรายก็ยัง

เลือกที่จะใช้ขาดความอ้วนเป็นตัวช่วยในการลดน้ำหนักอยู่เหมือนเดิมโดยรับรู้ถึงผลกระทบ หรืออันตรายที่เกิดขึ้นมาบ้างแล้วก็ตาม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประกอบสร้างทางสังคม (Social Construction)

ผู้หญิงกับความงามเป็นสิ่งที่คู่กันและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต สังคมได้กำหนดความงามเพื่อควบคุมผู้หญิงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การรัดเท้าของผู้หญิงจีน การสักและการกรีดผิวหนังให้เป็นแผลเป็น หรือการใส่ห่วงคอของผู้หญิงเผ่ากระเหรี่ยง เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับความงามทั้งสิ้น วาทกรรมความงามของผู้หญิงในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย วัฒนธรรมของตะวันตกไม่ได้มีอิทธิพลต่อวาทกรรมความงามของผู้หญิงไทยแต่เพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่เข้ามามีอิทธิพลกลายเป็นค่านิยมการบริโภคผ่านสื่อโฆษณาที่ผู้ผลิตพยายามตอกย้ำ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ก็มีส่วนทำให้มนุษย์สามารถลบข้อจำกัดทางธรรมชาติในแง่ของรูปร่างหน้าตาได้ ความงามถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสะสมทุนให้ร่างกายมีสภาพเป็นสินค้าที่สามารถผลิตรายได้มากขึ้นหรือน้อยลงได้ ในอดีตมีความนิยมผู้หญิงที่มีรูปร่างอ้วนท้วนเพื่อแสดงถึงความมั่งมี เมื่อสังคมเปลี่ยนกระแสความงามก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน งานของมัลลิกา มัลติโก (2544, น. 23) ที่กล่าวถึงผู้หญิงไทยในอดีตว่ามีโครงสร้างของใบหน้าที่ไม่เด่นจนเห็นได้ชัด ทำให้ผู้หญิงไทยต่างแสวงหาวิธีการจัดการกับใบหน้าของตัวเองเพื่อให้สวยงาม ตามกรอบเอกลักษณ์ที่สังคมกำหนด เพื่อเชิดชูคุณค่าของตนและเพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ร่างกายอารยะหรือความเป็นตะวันตก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมบริโภคนิยม สมัยก่อนอาจจะปรับเปลี่ยนใบหน้าของตัวเองโดยการเพิ่มสีสันให้กับใบหน้า เช่น การเขียนคิ้ว ทาปาก เป็นต้น แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความทันสมัย วิธีการต่าง ๆ ก็ได้ถูกนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนใบหน้าของผู้หญิงนั่นคือ การทำศัลยกรรม

ผลการวิจัยพบว่าผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักต่างมีความต้องการที่จะมีรูปร่างหน้าตา รวมถึงการแต่งกายให้เป็นที่นิยมรับของสังคม เพราะนี่คือส่วนสำคัญที่ผู้หญิงจะนำเสนอตัวตนในชีวิตประจำวันได้ สังคมบริโภคนิยมได้กระตุ้นให้ผู้หญิงเหล่านี้มีจิตสำนึกให้หลงใหลในรูปโฉมที่เป็นภาพลวงตา ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายหลักมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เข้ากับรูปแบบที่สังคมได้กำหนดไว้ โดยสังคมปัจจุบันนิยมผู้หญิงที่มีรูปร่างผอม ผิวขาว เหมือนสาวเกาหลี ซึ่งวิวัฒนาการความงามที่เคยต้องการจะสวยเหมือนกับผู้หญิงทางฝั่งตะวันตกได้เริ่มจาง

หายไปจากสังคมไทยแล้วบางส่วน แต่สำหรับงานวิจัยนี้มีเพียง 1 คน คือ มิกกี้ ที่ยังคงคิดว่าผู้หญิงต้องสวยแบบสาวลูกครึ่งเท่านั้น เนื่องจากมิกกี้เป็นสาวลูกครึ่งนั่นเอง ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักอีก 6 คน ต่างชื่นชมชอบผู้หญิงสวยและรูปร่างดีแบบสาวเกาหลี รวมถึงดาราทhailandอย่างอ้ม พัชราภา เป็นต้น วิทยานิพนธ์ของ อุ่นใจ เจียมบุรณะกุล (2547) ซึ่งให้เห็นว่า การจะนำมาซึ่ง Slim is Beautiful ความผอมคือความสวยในยุคสมัยนี้ต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนักหรือกระบวนการใด ๆ ก็ตาม ได้สอดคล้องกับแนวความคิดของสตรีนิยมที่ว่า มาyacติเรื่องความสวยนั้นสร้างขึ้นมาเพื่อทำให้ผู้หญิงตกอยู่ภายใต้การครอบงำของโครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่ และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Wolf, 2004) แต่อีกด้านหนึ่งผู้หญิงก็ใช้ความสวยความงามเป็นเครื่องมือเพื่อแสดงถึงควมมีตัวตนทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ผู้หญิงไม่ว่าชนชั้นไหนต่างอยู่ในกระแสสังคมเดียวกันโดยเลือกที่จะมีตัวตนในเรื่องความสวยความงามเช่นเดียวกัน

2. การสร้างตัวตนใหม่ (New Identity)

ในปัจจุบันความงามเป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่สามารถที่จะละเลยได้แม้แต่นาทีเดียว ผู้หญิงเกิดมาคู่กับความสวยคงไม่มีผู้หญิงคนไหนที่ปฏิเสธความสวย ความสวยความงามของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ประกอบสร้างทางสังคมไม่ว่ายุคไหนสมัยไหนต่างให้การยอมรับและนิยมชมชอบผู้หญิงสวยกันแทบทั้งนั้น การสร้างอัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม สำหรับสังคมปัจจุบันได้กำหนดความงามของผู้หญิงไว้ในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดสีผิว รูปร่างและหน้าตา เช่นเดียวกับค่านิยมสวยผอมของผู้หญิงได้ถูกผูกมัดเข้ากับอัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงในสังคมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การที่ผู้หญิงมีรูปร่างหน้าตาตามที่สังคมกำหนดจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับตัวเอง และมีอำนาจในการต่อรองให้กับตัวเอง รวมถึงการสร้าง ความมั่นใจให้กับตัวผู้หญิงด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการผลิต “ภาพแทนความจริง” (representation) ของอัตลักษณ์ความงามนั่นเอง ที่เป็นอำนาจแฝงอยู่ในกระบวนการสร้างภาพตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาที่เน้นขายภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่มีรูปร่างผอมบางมากกว่าการขายตัวสินค้า (Image as commodity)

กระแสความงามในปัจจุบันของผู้หญิงได้รับอิทธิพลความงามมาจากดารานักร้องของประเทศเกาหลี ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ต้องการจะมีรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณเหมือนสาวเกาหลีรวมถึงการแต่งกายด้วย ทำให้สื่อในประเทศไทยโดยเฉพาะสื่อโฆษณาต่างตอบรับค่านิยมสวยแบบสาวเกาหลี โดยการใช้พรินเตอร์ที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนสาวเกาหลี หรือแม้กระทั่งหนุ่มเกาหลีก็ติดกระแสด้วยเช่นกัน สินค้าต่าง ๆ เช่นเครื่องสำอางก็ต้องระบุว่านำเข้ามาจากประเทศ

เกาหลี เพื่อให้สาวไทยได้ใช้แล้วจะได้สวยเหมือนสาวเกาหลี ทั้งนี้ กระแสสวยชาวแบบสาวเกาหลีต่างได้รับความนิยมมาจากสื่อ เพราะสื่อเป็นตัวกำหนดความงามให้กับผู้หญิง ผู้หญิงทุกคนต่างเรียนรู้ประสบการณ์จากสื่อด้วยกันทั้งนั้น การที่มีโฆษณาออกมาซ้ำ ๆ อยู่ทุกวันว่าผู้หญิงต้องดูแลตัวเองให้มีรูปร่างที่ดี มีผิวพรรณที่ขาวใสเหมือนเป็นการตอกย้ำให้ผู้หญิงต้องมีรูปลักษณ์ตามที่สื่อต้องการ ถ้าผู้หญิงมีรูปร่างและผิวพรรณที่ดีแล้วก็มีโอกาสดี ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นหน้าที่การงาน หรือแม้กระทั่งการมีเพศตรงข้ามเข้ามาให้ความสนใจ เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่าผู้หญิงที่เข้ารับการลดน้ำหนักต่างต้องการสร้างอัตลักษณ์ความงามให้กับตัวเองให้เป็นไปตามรูปแบบความงามที่สังคมกำหนด คือ การมีรูปร่างที่ผอมบาง ทั้งที่ก่อนหน้านี้ที่จะเข้ารับการลดน้ำหนักกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักก็ไม่คิดว่าตัวเองนั้นอ้วน แต่ด้วยสังคมไม่ว่าจะเป็นจากเพื่อน จากสื่อต่าง ๆ ล้วนเป็นตัวกำหนดสร้างค่านิยมสวยผอมขึ้นมา เพื่อให้ผู้หญิงทุกคนต่างลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ความงามของตนเองให้เป็นไปตามบริบทของสังคม และยังเป็น การเพิ่มความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิต เช่น หน้าที่การงานที่ต้องอาศัยความงาม ซึ่งลักษณะคล้ายกับวิทยานิพนธ์ของ เจนรบ รักวิจิตร (2549) ที่ศึกษาพบว่าความงามเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของความสำเร็จในอาชีพ

3. ทูทางกายภาพ (Physical Capital)

การปรุงแต่งร่างกายได้กลายเป็นสิ่งที่จำเป็นของผู้หญิงในปัจจุบัน ส่งผลทำให้ร่างกายกลายเป็นทูทางกายภาพชนิดหนึ่ง ร่างกายและความงามของผู้หญิงได้กลายเป็นทูทางสังคม การจัดการร่างกายและความงามของผู้หญิงต่างต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งทางสังคมหรือการยอมรับในเรื่องใด ๆ ก็ตามต่างทำให้ผู้หญิงต้องพัฒนาร่างกายเพื่อเพิ่มคุณค่าทางสังคมขึ้น การปรับเปลี่ยนร่างกายมี 2 แบบ คือ 1) การปรับเปลี่ยนร่างกายด้วยวิธีธรรมชาติ และ 2) การปรับเปลี่ยนร่างกายโดยไม่ธรรมชาติตนเอง

จากผลการวิจัยผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักพบว่าส่วนใหญ่นิยมใช้การปรับเปลี่ยนร่างกายด้วยวิธีธรรมชาติ นั่นคือ การลดน้ำหนักด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ร่างกายมีรูปร่างที่ผอมบาง แต่ยังไม่มียุติผู้หญิงคนไหนที่ใช้วิธีธรรมชาติเองด้วยการทำศัลยกรรมเพื่อให้ตัวเองผอม ส่วนบางคนได้เคยใช้วิธีปรับเปลี่ยนร่างกายโดยไม่ธรรมชาติตนเองนั่นคือ การออกกำลังกาย แต่ไม่ได้ผลทันใจ จึงหันไปใช้ยาลดความอ้วนแทนการออกกำลังกายนั่นเอง

ผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักจำนวน 2 ใน 7 ราย มีความต้องการที่จะลดน้ำหนักเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางสังคมให้กับตนเองนั่นคือ การมีรูปร่างที่ผอมบางจะทำให้เธอประสบ

ความสำเร็จในอาชีพการงานที่ทำอยู่ เพราะเธอเป็นพนักงานต้อนรับของสถานบันเทิงชื่อดังแห่งหนึ่ง ซึ่งต้องใช้รูปร่างหน้าตาในการดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ เพราะการตัดสินใจของลูกค้าจะพิจารณาจากพนักงานต้อนรับหน้าร้านเป็นตัวเลือกนั่นเอง ส่วนอีกกรายต้องการลดน้ำหนัก เพื่อต้องการให้มีผู้ชายมาสนใจ เพราะเธอคิดว่าการมีรูปร่างที่ผอมจะทำให้เธอสวย เมื่อผอมสวยแล้วก็จะมีผู้ชายมาให้ความสนใจ หรือจีบเธอนั่นเอง ส่วนที่เหลือต้องการลดน้ำหนักเพื่อตัวเอง ต้องการจะผอมสวยเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับตัวเองและยังมีความต้องการจะใส่เสื้อผ้าตามสมัยนิยมได้อย่างไม่ตกเทรนด์ (Trend)

4. มิติทางการแพทย์ด้านเดียว (Medicalization)

ร่างกายเป็นส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ความงามของผู้หญิง ถ้าผู้หญิงเป็นผู้นิยามความหมายของรูปร่างหรือร่างกายในอุดมคติของตนเอง คงไม่มีปัญหา แต่ภาพตัวแทนทางวัฒนธรรม การแพทย์ ธุรกิจภาพเปลือย แฟชั่น และอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง มูลค่ามหาศาล ต่างเข้ามามีส่วนในการช่วงชิงความหมายและนิยามอัตลักษณ์ความเป็นหญิง โดยมีร่างกายเป็นศูนย์กลาง เป็นพื้นที่ที่ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาช่วงชิง การมองปรากฏการณ์การเปลี่ยนผ่านร่างกายในอุดมคติของผู้หญิงจะช่วยสะท้อนให้เห็นการปะทะระหว่างแรงผลักดันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีต่อการสร้างความหมายให้กับร่างกายของผู้หญิง (โกสุม โอมพรนุวัฒน์, 2545) โดยเฉพาะกระบวนการทำให้เป็นการแพทย์ (Medicalization) ที่มีการควบคุมทางสังคมโดยผ่านอุดมการณ์ทางการแพทย์ ที่ได้เข้ามาครอบงำความคิดของผู้หญิงที่รักสวยรักงามและผู้หญิงที่ไม่มั่นใจตนเอง ให้เกิดความศรัทธาในความรู้ความเชี่ยวชาญของแพทย์ เชื้อมั่นในเครื่องมือที่มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพจนต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอำนาจที่เกิดจากความรู้ทางการแพทย์ วงการแพทย์ด้านศัลยกรรมความงามกำลังสร้างวาทกรรมความงามเหนือความจริง โดยการสร้างร่างกายใหม่ที่ประสบความสำเร็จทางการแพทย์ทำให้สังคมเปิดกว้างยอมรับต่อกระแสความคิดทางการแพทย์และตกเป็นอาณานิคมของระบบการแพทย์ได้ง่าย ผู้หญิงทุกคนย่อมต้องการมีรูปร่างหน้าตาที่สวยงาม เพราะการมีรูปร่างหน้าตาที่สวยงามย่อมได้รับความนิยมชมชอบมากกว่า และดูเหมือนปัจจุบันนี้ผู้หญิงสวยจะมีโอกาสที่ดีทางสังคมมากกว่าความสามารถของตัวเองที่มีอยู่ ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 7 คน ที่เลือกรูปแบบการลดน้ำหนักในแบบต่าง ๆ นั้น ต่างมีความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นการกินยาลดความอ้วนที่ต่างทราบกันดีอยู่แล้วว่ามีผลกระทบต่อร่างกายอย่างไร แต่เมื่อยาถูกจ่ายโดยแพทย์ทำให้ผู้หญิงกลุ่มที่กินยาลดความอ้วนเกิดความมั่นใจที่จะกิน รวมถึงกลุ่มที่ใช้เทคโนโลยีที่เป็นเฉพาะส่วนในการลด

น้ำหนักรู้สึกอยู่ในการควบคุมดูแลของแพทย์ว่าเป็นเครื่องมือที่ปลอดภัยและเห็นผลชัดเจน ผู้หญิงทั้ง 7 คนต่างตกอยู่ภายใต้อำนาจาภกรรมแบบเฉพาะส่วน ที่สร้างขึ้นจากความรู้ทางการแพทย์ที่ให้คำตอบแบบแยกส่วน (มัลลิกา มัลติโก, 2544)

ทางด้านคุณหมอคณินกลดน้ำหนักที่ได้ทำการสัมภาษณ์ก็พบว่า ก่อนหน้านี้คุณหมอเป็นแพทย์อายุรกรรมที่รักษาโรคทั่วไป จากนั้นคุณหมอก็ได้ไปเรียนเพิ่มเติมทางด้านเวชกรรมความงาม ด้วยรายได้เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าหมอเวชกรรมด้านความงามจะมีรายได้ดีกว่าหมอที่ตรวจรักษาโรคทั่วไปอย่างแน่นอน ทำให้คุณหมอน้ำหนักไม่ได้กลับไปตรวจรักษาโรคทั่วไปอีก จากการศึกษาพบว่าคุณหมอได้ทำการจ่ายยาลดความอ้วนให้กับกลุ่มลูกค้าที่เป็นวัยรุ่นโดยที่ไม่ได้มีน้ำหนักรู้สึก โดยคุณหมออ้างว่า วัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีรูปร่างผอมบางอยู่แล้วแต่มีความต้องการที่จะผอมลงอีก แต่คุณหมอก็ได้จ่ายยาให้กับวัยรุ่นกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของคลินิก

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการสถาบันลดน้ำหนักและหมอคณินกลดความอ้วน

ผู้ประกอบการสถาบันลดน้ำหนัก

คุณก้อย อายุ 38 ปี ตำแหน่ง Partner ของสถาบันลดน้ำหนักชื่อดังของกรุงเทพฯ ที่มาเปิดสาขาอยู่บนห้างสรรพสินค้าชั้นนำของเมืองเชียงใหม่ คุณก้อยทำงานด้านลดน้ำหนักมากว่า 10 ปีแล้ว แต่เพิ่งย้ายมาดูแลสาขาเชียงใหม่ได้ไม่นานเท่าไร ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหลักของสถาบันลดน้ำหนักแห่งนี้ อยู่ระหว่างอายุ 17-70 ปี ส่วนใหญ่ผู้มาใช้บริการจะอยู่ในวัยทำงานโดยเฉลี่ยอายุอยู่ที่ 30-44 ปี ส่วนวัยรุ่นก็มีมาใช้บริการบ้าง แต่ไม่เยอะเท่ากับคนทำงาน เนื่องจากสถาบันแห่งนี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคลินิกทั่ว ๆ ไป อีกทั้งสถาบันแห่งนี้ยังเป็นที่ยอมรับของเหล่าคนดังและดาราที่ต่างเข้ามาใช้บริการจริง รวมไปถึงได้มีการใช้ดาราชื่อดังในการเป็นพรีเซ็นเตอร์ (Presenter) ให้กับสถาบันลดน้ำหนักแห่งนี้ด้วย

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเรื่องกระแสวัฒนธรรมความงามกับผู้ประกอบการลดน้ำหนักรวมถึงหมอลดความอ้วน ได้ใช้ประเด็นคำถามเดียวกับผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 7 คน เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นในด้านที่ต้องการศึกษา

กระแสวัฒนธรรมความงามในความคิดเห็นของผู้ประกอบการ

ทราบไต่ยังมีผู้หญิง เรื่องเกี่ยวกับการดูแลตัวเอง ความสวยความงามยังต้องมีต่อไป และเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ผู้หญิงสมัยนี้ค่อนข้างฉลาดในการเลือกใช้เลือกดูแลตัวเอง นี่ก็เป็นอีกบทบาทหนึ่งในการที่เราให้ความสำคัญเกี่ยวกับธุรกิจในด้านความงาม

รูปร่างที่สวยงามในความคิดเห็นของผู้ประกอบการ

รูปร่างที่สวยงามคือ “สมส่วน” ผู้หญิงหลายคนมักไม่พอใจในรูปร่างของตัวเอง ถ้ามองด้วยสายตาบางคนอาจมองว่าเราหุ่นดี แต่จริง ๆ แล้วเราอาจไม่พอใจ ส่วนใหญ่ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการจะเข้ามาปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงสรีระของตัวเอง ส่วนค่าดัชนีมวลกายที่เป็นตัวชี้วัดค่ามาตรฐานของน้ำหนักตัวที่เหมาะสมนั้น มักจะไม่สอดคล้องกับคำว่า “สมส่วน” เนื่องจากโครงสร้างของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ค่ามาตรฐานวัดค่าออกมาแต่รูปร่างเรายังดูอ้วนไปก็เป็นได้ ทั้งนี้ต้องกลับไปดูเรื่องโครงสร้างของร่างกายแต่ละคนด้วย

การใช้สื่อเพื่อจูงใจในการสร้างอัตลักษณ์ความงาม

การใช้สื่อเพื่อจูงใจมีส่วนสำคัญมากในการสร้างอัตลักษณ์ความงาม ในกรณีที่เป็น Brand ที่เพิ่งจะเริ่มต้น การใช้สื่อเพื่อจูงใจต้องเข้ามาบีบคั้นอย่างมาก แต่ในปัจจุบัน Brand ที่เปิดให้บริการมานานจะใช้สื่อจากลูกค้าในการบอกต่อหรือแนะนำมากกว่า สื่อมีผลต่อการกำหนดรูปร่างเป็นอย่างมาก เช่น บางคนให้ความสำคัญกับสรีระที่เรียกว่า ทรวงอก เพราะเป็นอะไรที่ดึงดูดใจ ดูดี ในปัจจุบันนี้คนให้ความสำคัญในจุดนี้มาก

ส่วนการใช้สื่อของสถาบันลดน้ำหนักแห่งนี้ ได้เลือกจากดารานักที่เข้ามาใช้บริการจริง จากนั้นทางสถาบันก็จะขอเข้าไปดูแลรูปร่างของดารานักนั้น หลังจากนั้นก็จะขอให้ดารานักที่มาใช้บริการมาเป็น Presenter ให้กับทางสถาบัน มีดารานักมาใช้บริการจำนวนมากในปัจจุบัน

ผู้หญิงสวย คือ ผู้หญิงผอมในมุมมองของผู้ประกอบการ

ผู้หญิงสวย คือ ผู้หญิงที่มีสุขภาพดีมากกว่า สุขภาพดีในที่นี้รวมไปถึงผิวพรรณที่มีความชุ่มชื้น ร่างกายเฟิร์ม ซึ่งจะออกมาในลักษณะสวยจากภายในสู่ภายนอก ลักษณะของผู้หญิงสวยน่าจะเป็นแบบนี้มากกว่าที่จะผอม

ทั้งนี้ คุณก็อย่งให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้ยาลดความอ้วนในกลุ่มวัยรุ่นอีกด้วย

ไม่เห็นด้วยกับการลดน้ำหนักโดยการใช้อายลดความอ้วน เพราะการใช้อายลดความอ้วนควรเป็นทางเลือกสุดท้ายที่จะใช้มากกว่าการใช้อายเหมาะสำหรับผู้ป่วย หรือผู้ที่มีปัญหาในภาวะความอ้วนมาก ซึ่งอาจต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์สำหรับทางเลือกที่ดี คือ การออกกำลังกาย หรือได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้ความชัดเจนในด้านการรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการเผาผลาญแคลอรีต่อวันว่าควรจะเป็นจำนวนเท่าไร

คุณก็อยมีความคิดเห็นที่ว่าวัยรุ่นสมัยนี้นิยมความผอม หรือคั่งผอม มาจากสื่อที่เป็นตัวกำหนดว่าผู้หญิงผอม คือ ผู้หญิงสวย สำหรับมุมมองของคุณก็อยมองว่า ผู้หญิงผอมนั้นไม่สวยและดูสุขภาพไม่ดีด้วย วัยรุ่นไปเน้นที่กระแสของสื่อและกลุ่มเพื่อนมากกว่าผอมแล้วจะดี ต้องตัวเล็ก ๆ ไม่ควรอ้วน คุณก็อยมองว่าเกิดจากกระแสของสื่อ ลูกค้ากลุ่มวัยรุ่นที่มาใช้บริการที่สถาบันที่

มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้บริการดูแลในเรื่องขา คือ ต้องการให้ขาเล็ก เพื่อที่จะใส่กางเกงขาสั้นตามแฟชั่น ส่วนกลุ่มคนที่มีอายุเพิ่มขึ้นมาจะใช้บริการในการดูแลหน้าท้อง

กระแสความงามที่เกิดขึ้นจากกระแสบริโภคนิยมหรือไม่ นั่น คุณก็ยอมรับว่า เป็นธรรมชาติของผู้หญิงมากกว่า ไม่มีผู้หญิงคนไหนที่ไม่อยากสวย ผู้หญิงทุกคนเกิดมาต้องคู่กับความสวยความงามเป็นธรรมชาติที่ผู้หญิงทุกคนต้องมี ปัจจุบันนี้คุณก็ยอมรับว่าผู้หญิงส่วนใหญ่เริ่มให้ความสนใจกับสุขภาพมากกว่ารูปร่างแล้ว ทั้งนี้ควรจะมีการให้ข้อมูล ความรู้กับกลุ่มวัยรุ่นในเรื่องการดูแลสุขภาพมากกว่าที่จะไปผอมตามกระแส เมื่อ 2 ปีที่แล้ววัยรุ่นจะคลั่งผอมมากกว่าในปัจจุบันจะสังเกตได้จากคลินิกลดความอ้วนต่าง ๆ จะขายดีมาก แต่ในระยะหลังนี้เริ่มมีสื่อออกมาพูดถึงผลกระทบจากการลดความอ้วนที่ผิดวิธี เช่น การอดอาหาร หรืออันตรายจากการใช้ยาลดความอ้วน คิดว่าวัยรุ่นก็เริ่มที่จะตระหนักถึงอันตรายในข้อนี้ เพราะมีตัวอย่างหรือเคสที่สื่อนำเสนอให้เห็น เช่น กินยาลดความอ้วนแล้วเสียชีวิต เป็นต้น ในอนาคตคิดว่าค่านิยมของวัยรุ่นอาจจะเปลี่ยนไปเมื่อได้เห็นตัวอย่างจากอันตรายในการลดความอ้วนที่ผิดวิธี

ความคิดเห็นของหมอกlinikลดความอ้วน

คุณหมอฟื้นฟู อายุ 35 ปี เดิมเป็นหมอด้านอายุรกรรม จากนั้นก็ไปเรียนเพิ่มเติมด้านเวชกรรม ในปัจจุบันเป็นคุณหมอด้านเวชกรรมเกี่ยวกับความสวยความงามเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ตรวจรักษาโรคทั่วไปแล้ว ลูกค้าส่วนใหญ่ของคุณหมอมจะมีตั้งแต่นักศึกษา ผู้หญิงวัยทำงาน และแม่บ้าน โดยเฉลี่ยอายุตั้งแต่ 20-40 ปี ที่เข้ามาใช้บริการ คลินิกของคุณหมอมเป็นคลินิกที่เปิดในรูปแบบครบวงจร มีการดูแลตั้งแต่ศรีษะจรดปลายเท้า มีการใช้เทคโนโลยีอันทันสมัยมาเป็นตัวช่วยในการลดน้ำหนัก ทำให้ลูกค้ามีตัวเลือกหลายรูปแบบในการดูแลตัวเอง วัยรุ่นที่เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่คือ มาลดน้ำหนัก โดยวัยรุ่นที่มาใช้บริการจะมีรูปร่างที่ผอมอยู่แล้ว แต่อยากจะทำกินยาลดความอ้วน คือ มีความต้องการที่จะผอมอีก ลูกค้าส่วนใหญ่ชอบ “Under weight”

กระแสวัฒนธรรมความงามในความคิดเห็นของคุณหมอม

“เทรนด์ (Trend) ความงามในปัจจุบันนี้นิยม

1. ตัวเล็ก ๆ ผอม ๆ ผิวขาว
2. หน้าเรียว ๆ

ซึ่งกระแสส่วนใหญ่จะมาจากสาวเกาหลี ทุกคนอยากทำหน้าที่เป็นแบบสาวเกาหลี”

รูปร่างที่สวยงามในความคิดเห็นของคุณหมอ

“ผอม แต่ต้องมีสัดส่วน ไม่ใช่ผอมแบบไม่เสียบปี จะต้องมือก มีเอว มีสะโพก เพราะนั่นคือ ผู้หญิง”

การใช้สื่อเพื่อจูงใจในการสร้างอัตลักษณ์ความงาม

“มีมากเลย คือ ยิ่งสื่อโฆษณาออกมาในลักษณะที่ว่า ผู้หญิงหุ่นสวย หุ่นดี ชาว ผมยาว หน้าเรียว ๆ ทุกคนก็อยากจะเป็นแนวนี้กันหมด อยากจะสวยเหมือนสื่อที่ปรากฏออกมา”

ผู้หญิงสวย คือ ผู้หญิงผอมในมุมมองของคุณหมอ

“ไม่ใช่ค่ะ ผู้หญิงสวยต้องเป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างพอเหมาะพอดี ไม่ผอมจนเกินไป อย่างที่บอกไปแล้ว ต้องมือก มีเอว มีสะโพก”

สุดท้ายคุณหมอยังฝากเรื่องการใช้จ่ายลดความอ้วนไว้ว่า วัยรุ่นสมัยนี้ที่กำลังตกอยู่ในกระแสนิยมความผอม คุณหมอมองแล้วรู้สึกสงสาร วัยรุ่นน่าจะหันมาสนใจสุขภาพมากกว่า การผอมนั้นดีทำให้เด็กได้ออกกำลังกาย แต่เด็กบางคนไม่ออกกำลังกายแต่เลือกใช้ทางลัด นั่นคือการใช้จ่ายลดความอ้วน จริง ๆ การกินยาก็ไม่ได้แย่ คือ ไม่อันตรายมาก แต่จะทำให้เด็กติดยา ไม่กินข้าวก็จะทำให้สุขภาพไม่ดีและจะมีพัฒนาการที่ไม่ดีคือ ไม่ฉลาด คุณหมอขอให้เลือกการใช้จ่ายลดความอ้วนเป็นทางเลือกสุดท้ายสำหรับการลดน้ำหนัก

การสร้างอัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงภายใต้สังคมชายเป็นใหญ่ ความสวยความงามของผู้หญิงได้ถูกผู้ชายกำหนดหรือขีดเส้นใต้ความงามเอาไว้ตามความต้องการของตนเอง โดยที่งานของอุ๋นใจ เจียมบุรณะกุล (2547) ชี้ให้เห็นว่า นักสตรีนิยมได้ตั้งคำถามเรื่องความสวยว่าเป็นระบบทุนนิยมที่ระบบปีตาธิปไตยทำให้ เพื่อล่อลวงผู้หญิงให้ตกอยู่ในการยอมรับกรอบความสัมพันธ์ที่วิตรอนศัภยภาพและความสามารถของผู้หญิงให้เป็นผู้ที่ต้องได้รับการปกป้องจากผู้ชาย หรือให้ผู้ชายเป็นผู้ที่มีอำนาจในการที่จะบอกว่าเธอสวยหรือไม่สวย นักสตรีนิยมหัวรุนแรงหลายคนมองว่าการยอมรับวาทกรรมความงามที่ผู้ชายกำหนดเป็นหลุมพรางไปสู่การบริโภคนิยมเพียงเพื่อให้ตนเองสวยเป็นที่พึงพอใจของผู้ชาย โดยใช้เครื่องสำอางและเสื้อผ้าราคาแพง ๆ ผู้หญิงควรปฏิเสธการที่จะตกเป็นเหยื่อของมายาคติในเรื่องความสวยความงาม แต่ควรจะสร้างความมั่นใจในศัภยภาพความเป็นผู้หญิงที่แตกต่างแต่เสมอภาคกับผู้ชาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการรณรงค์เผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ ถึงการลดน้ำหนักที่ถูกวิธีเพื่อสุขภาพที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกาย การเลือกรับประทานอาหาร โดยไม่จำเป็นต้องผอมเหมือนดารานางแบบ ควรชี้ให้เห็นถึงอันตรายจากการใช้ยาลดน้ำหนัก หรือการลดน้ำหนักที่ผิดวิธีอาจทำให้เกิดอันตรายถึงขั้นเสียชีวิต อาจนำกรณีศึกษาของผู้ที่เสียชีวิตหรือได้รับผลกระทบร้ายแรงจากการใช้ยาลดน้ำหนักหรือใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การดูดไขมัน เป็นต้น

2. ควรมีการควบคุมสื่อในเรื่องของการโฆษณาชวนเชื่อที่เกินความเป็นจริง เช่น อาหารเสริม A ทานแล้วสามารถลดน้ำหนักได้เดือนละ 5-10 กิโลกรัม ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการลดน้ำหนักที่ปลอดภัยคือ เดือนละ 0.5 - 2 กิโลกรัม

3. ควรมีมาตรการในการควบคุมการจ่ายยาลดความอ้วนตามคลินิกต่าง ๆ ให้กับลูกค้ามากขึ้น เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้นพบว่าบางคลินิกได้จ่ายยาลดความอ้วนให้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นที่มีรูปร่างผอมอยู่แล้วและยังมีความต้องการที่จะผอมลงอีก กรณีที่ลูกค้ามาใช้บริการไม่ได้มีรูปร่างที่อ้วนหรือน้ำหนักเกินมาตรฐาน ก็ไม่ควรที่จะจ่ายยาให้กับลูกค้ากลุ่มนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเข้ามาตรวจสอบประวัติการจ่ายยาลดความอ้วนตามคลินิกลดน้ำหนักให้มากขึ้นกว่านี้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมและทัศนคติที่ดีต่อรูปร่าง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สังคม และกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะครอบครัว เนื่องจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมความเป็นตัวตนของคนแต่ละคน โดยเฉพาะเด็กที่กำลังโตและกำลังจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่น หลายครอบครัวได้ให้ความสำคัญและคาดหวังกับภาพลักษณ์ในเรื่องรูปร่างหน้าตาของลูกค้า ขณะที่สังคมปัจจุบันก็ให้ความสำคัญกับเรื่องรูปลักษณ์ภายนอก (appearance) ที่เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าควรจะมีมีการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องรูปร่างและน้ำหนักของผู้หญิงตั้งแต่วัยเยาว์ เพราะครอบครัวเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่อิทธิพลในด้านอื่น ๆ

2. ผู้หญิงควรสร้างพลังอำนาจในตนเอง (empowerment) ด้วยความมั่นใจในรูปร่างและหน้าตาของตัวเอง โดยไม่ให้สังคมเข้ามาควบคุมหรือกำหนดร่างกายของเราอีกต่อไป

โดยเฉพาะด้านสื่อสารมวลชน นิตยสาร และโทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดกรอบความคิดของผู้หญิงในเรื่องความสวยความงาม รวมถึงวาทกรรมทางการแพทย์ที่สื่อสารด้วยคำว่า “สวยด้วยแพทย์”

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ค่านิยมความงามของสังคมไทยมักจะทำให้โอกาสกับคนที่มีรูปร่างผอมและมีหน้าตาที่สวยงามมากกว่าคนที่มีรูปร่างอ้วนและหน้าตาธรรมดา ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาในกลุ่มคนดังต่อไปนี้

1. คนอ้วนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว โดยที่ความอ้วนไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของพวกเขาผู้หญิงกลุ่มนี้ หรือศึกษากลุ่มผู้หญิงอ้วนที่ไม่ได้มองว่าความผอมคือความสวย ถึงจะมีรูปร่างอ้วนก็สามารถสวยได้ เช่น คุณหม่อม สุริวิภา พิธีกรมากความสามารถที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยไม่จำเป็นต้องผอมเหมือนกับค่านิยมที่สังคมกำหนด เป็นต้น

2. กลุ่มผู้หญิงที่มีความพึงพอใจกับหน้าตาของตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งเทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านศัลยกรรมความงาม จากการศึกษาของ มัลลิกา มัตติโก (2545) พบว่าผู้หญิงจำนวน 83 คน ไม่มีความคิดที่จะทำศัลยกรรมเสริมความงาม เนื่องจากกลัวเจ็บ อายหรือกลัวเพื่อนล้อ ผู้หญิงกลุ่มนี้มีความพอใจกับหน้าตาของตนเอง ซึ่งผู้หญิงจำนวนดังกล่าวเป็นตัวแทนของผู้หญิงส่วนใหญ่ของสังคมที่มีความสุขอยู่กับอัตลักษณ์ตัวเอง โดยไม่คิดว่าจะเกิดช่องว่างกับอัตลักษณ์ทางสังคมจนถึงกับถูกสังคมตีตราว่าหน้าตาน่าเกลียด จนต้องเลือกวิธีการทำศัลยกรรมความงามเพื่อสร้างอัตลักษณ์ตัวตนใหม่ ผู้หญิงเหล่านี้สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข พลังของผู้หญิงที่ไม่ได้ทำศัลยกรรมเสริมความงาม จึงเป็นต้นแบบที่ดีของการหลุดพ้นจากการเก็บกดปิดกั้น และการครอบงำของวาทกรรมทางการแพทย์

3. คลินิกลดน้ำหนักต่าง ๆ มีการควบคุมจากแพทย์สหสาขาไหนและเป็นคลินิกที่ได้มาตรฐานหรือไม่ ควรมีการศึกษาในเรื่องนี้เพื่อเป็นมาตรการควบคุมทั้งตัวบุคคลกรทางการแพทย์ รวมถึงเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ได้มาตรฐานหรือไม่

ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องยึดติดกับความงามที่จำลองแบบมาจากภาษาของประเทศแถบตะวันตก หรือประเทศเกาหลี ที่ปัจจุบันได้เข้ามาามีอิทธิพลกับผู้หญิงไทยเป็นอย่างมาก วาทกรรมความงามเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นให้กับทุกคน ดังนั้น ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องทำตามหรือสร้างอัตลักษณ์ตัวตนใหม่ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้หญิงสามารถเป็นตัวของตัวเอง

โดยไม่จำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้ของวาทกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะวาทกรรมความสวยเท่ากับ ความผอม เป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่ทรมานร่างกายและจิตใจของผู้หญิงในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ถ้าใช้วิธีการที่ผิดวิธีจะเกิดผลเสียระยะยาวในอนาคต หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิต ผู้หญิงควรมีพลังในตัวเองที่จะนำพาสุขภาพให้ดีขึ้นด้วยการรู้จักเลือกรับประทานของที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และการออกกำลังกายเพื่อให้มีรูปร่างที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ